

Norsk Tourette Forening

Frankendalsveien 97
3274 Larvik
Tlf: 31 41 10 55
e-post: post@touretteforeningen.no
Foretaksregisteret: NO 980 743 438

NTF - interessepolitisk notat

Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO. Meld. St. 6 (2019 – 2020)

Stortingsmeldingen om tidlig innsats og inkluderende fellesskap ble offentliggjort 8. november 2019, og inneholder anbefalinger og tilrådinger som er viktige for Norsk Tourette Forening (NTF). Dette interessepolitiske notatet er en oppsummering av NTFs synspunkter på meldingen.

Stortingsmeldingen er delt inn i innsatsområder, med foreslåtte tiltak:

- Tidlig innsats og kvalitet i hele barnehage- og skoleløpet
- Mer inkluderende praksis
- Pedagogisk-psykologisk tjeneste
- Kompetanse i barnehager og skoler og i støttesystemene
- Laget rundt barna og elevene
- Det statlige støttesystemet

Slik NTF vurderer meldingen, inneholder den mange gode forslag til tiltak. Flere av disse vil etter vår vurdering kunne bidra positivt til skolehverdagen for elever med Tourettes syndrom. Nedenfor kommenteres de enkelte foreslåtte tiltakene. Vi vil imidlertid innledningsvis rette oppmerksomheten mot et par forhold som vi generelt sett opplever ikke har fått den nødvendige oppmerksomheten i meldingen:

- Det er etter NTFs vurdering behov for fagpersoner med helse- og sosialfaglig utdanning i skolen – i tillegg til (spesial)pedagogisk kompetanse. Barn og unges faglige utvikling er i stor grad avhengig av deres trivsel i hverdagen. Barn med Tourettes syndrom (TS) og andre nevroutviklingsforstyrrelser har ofte spesifikke behov for tilrettelegging av sosiale og emosjonelle behov i barnehage og skole, i tillegg til tilrettelegging for faglig utvikling. Det er med andre ord behov for kompetanse om tilrettelegging for barnas sosiale og emosjonelle utvikling, i tillegg til pedagogisk kompetanse.
- Utdanningsdirektoratet og Statped skal samarbeide om å utvikle materiell og ressurser på det spesialpedagogiske området. I dag finnes relevant materiell på ulike nettadresser. Det bør utvikles ett nettsted hvor kommuner, fylkeskommuner, fagpersoner og brukere lett får tilgang til relevant informasjon, materiell og læringsressurser om utvalgets grupper.

Nedenfor følger NTFs vurdering av de foreslåtte tiltakene:

- *Utrede mulige tiltak for bedre informasjonsoverføring mellom utdanningsnivåer og tjenester*
  - NTF er positive til en slik utredning, og mener det er viktig å få på plass obligatorisk informasjonsoverføring mellom barnehage og småskole og mellom de ulike nivåene i skolesystemet.
- *Utarbeide og gjennomføre en årlig undersøkelse om trivsel og læringsmiljø for 1.–4. trinn*
  - NTF er positive til at dette innføres

Norsk Tourette Forening

Frankendalsveien 97
3274 Larvik
Tlf: 31 41 10 55
e-post: post@touretteforeningen.no
Foretogsregisteret: NO 980 743 438

- *Plikt for skolene til å følge opp elever med høyt fravær i grunnskolen*
  - NTF er enig i at skolefravær er et problem, og er særlig opptatt av fravær som betegnes som «skolevegring». Som det vises til i stortingsmeldingen er bl.a. mobbing, manglende tilrettelegging og utrygghet bakenforliggende årsaker til høyt fravær. NTF erfarer at «skolevegring» er et alvorlig problem for mange med Tourettes syndrom (TS). Dersom arbeidet med å redusere fravær skal lykkes for denne gruppen er det vesentlig å øke forståelsen for hvilke utfordringer denne gruppen har i skolehverdagen og kompetansen om hvordan man kan avhjelpe disse.
- *Bedre veiledningen om universell utforming av barnehage- og skolebygg.*
  - NTF er enig i at dette bør være en prioritert oppgave. Sensoriske og kognitive vansker kan føre til alvorlige barrierer for læring og sosial deltakelse. Det er viktig at behovet for universell utforming for elever med sensoriske og kognitive vansker blir godt ivaretatt i dette. Denne gruppen er stor og NTF erfarer at god tilrettelegging vil kunne bidra til å bedre læringsmiljøet for elever med TS og redusere skolefravær.
- *Vurdere hvordan det statlige tilsynet og den statlige veiledningen bedre kan bidra til at barn og elever får et godt tilpasset og inkluderende tilbud*
  - NTF mener at det er store mangler på kunnskap om hvilke tiltak som kan gi bedre tilpasset opplæring til barn og unge med TS og komorbide vansker. TS er en lavfrekvent diagnose (0,43 % av den norske befolkningen har fått diagnosen TS ved 12 års alder). Det er derfor ikke grunn til å tro at norske skoler og PPTer generelt kan forventes å ha tilstrekkelig kompetanse kunnskap om nødvendig tilrettelegging. NTF mener derfor at det må finnes slik kompetanse på et tilstrekkelig sentralisert nivå til at man kan gi reell veiledning.
- *Opprette et senter for forskning på spesialpedagogikk og inkludering*
  - NTF tar ikke stilling til organisering av slik forskning, men vil understreke at det er behov for mer forskning på pedagogiske tiltak og inkludering for elever med TS og komorbide utfordringer.
- *Vurdere å endre kravet til sakkyndig vurdering fra PP-tjenesten i enkelte forhold slik at barnehagen og skolen kan gjøre vedtak i samråd med foreldrene, dersom saken er godt nok opplyst for å kunne fatte et forsvarlig vedtak*
  - NTF oppfatter dette som et forsøk på en delvis omkamp på å fjerne den individuelle retten til spesialundervisning, slik Nordahl-utvalget foreslo. Regjeringen peker i stortingsmeldingen på at for stor del av ressursene ved PPTene går til sakkyndighetsarbeid, og at det er viktig at PPTene bruker ressurser på forebyggende arbeid. NTF er enig i behovet for å arbeide forebyggende, men er kritisk til at dette skal gjennomføres ved å svekke et nødvendig og grundig sakkyndighetsarbeid.
- *Presisere i lovene hvilke krav til kvalitet som gjelder for tjenestene PP-tjenesten skal levere*
  - NTF er enig i dette, og mener at slike kvalitetskrav må inneholde bestemmelser om kunnskap om TS og komorbide tilstander. Dette er helt nødvendig for at PPTene skal kunne levere tjenester innen våre områder.

Norsk Tourette Forening

Frankendalsveien 97
3274 Larvik
Tlf: 31 41 10 55
e-post: post@touretteforeningen.no
Foretaksregisteret: NO 980 743 438

- *Vurdere om PP-tjenesten bør kunne henvise direkte til barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP) og habilitering for barn og unge (HABU), og om slik henvisning får betydning for regler om finansiering av helsetjenester.*
  - NTF er positiv til at PPT kan henvise dersom dette kan forenkle prosessen ved at man kan slippe å gå gjennom fastlegen.
- *Tydeliggjøre og stramme inn regelverket for bruk av assistenter som gir spesialpedagogisk hjelp i barnehagen og spesialundervisning i skolen.*
  - Dette er et nødvendig og viktig tiltak. NTF ønsker dette velkommen.
- *Foreslå å presisere i opplæringsloven at den sakkyndige vurderingen skal ta stilling til hvilken kompetanse de som skal gjennomføre spesialundervisningen skal ha.*
  - Dette er et nødvendig og viktig tiltak. NTF ønsker dette velkommen.
- *Vurdere hvordan alle barnehager og skoler kan få tilstrekkelig tilgang til spesialpedagogisk kompetanse.*
  - NTF minner om at spesialpedagogisk kompetanse ikke er en generell kompetanse, men dreier seg om spesialiserte fagområder. På samme måte som at man i spesialisthelsetjenesten ikke setter spesialister innen f.eks. en indremedisiner til å utrede ortopediske problemstillinger, kan man heller ikke forvente at spesialpedagoger generelt har kompetanse på hele det spesialpedagogiske feltet. Det er derfor svært viktig at man erkjenner behovet for spesialpedagogisk fordypning innen nevroutviklingsforstyrrelser generelt og særlig om TS og komorbide tilstander.
- *Igangsette en varig kompetansesatsing på det spesialpedagogiske feltet.*
  - NTF er enig i at dette er et behov. Det er videre et behov for at man i slik utdanning erkjenner behovet for spesialpedagogisk fordypning innen nevroutviklingsforstyrrelser generelt og særlig om TS og komorbide tilstander.
- *Utrede muligheten for en ny støttetjeneste som blant annet skal se på hvordan PP-tjenesten og helsestasjons- og skolehelsetjenesten kan samordnes bedre eller eventuelt slås sammen.*
  - NTF erfarer at de utfordringene som barn og unge med TS har i skolehverdagen er sammensatte og ikke bare dreier seg om spesialpedagogikk i en snever forstand. Universell utforming, psykiske utfordringer, mv. er også viktige. NTF støtter derfor at det utredes muligheten for å etablere en slik felles enhet. PPT er et viktig bindeledd mellom barnehager og skoler – og andre tjenester og profesjoner. I dag er det ikke klart hvem som skal koordinere tverrfaglig og tverretatlige veilednings tjenester, og det er behov for at hovedansvaret for veiledningen og utføringen av oppdraget spesifiseres og legges til en slik støttetjeneste.
- *Avgrense Statpeds mandat til å gjelde tjenester og kompetansespredning på små og særlig spesialiserte fagområder og i svært komplekse saker. Kommuner og fylkeskommuner bør ha kompetanse til å gi et godt tilrettelagt tilbud til barn og elever med språk- eller talevansker og sammensatte lærevansker.*
  - NTF tolker dette slik at Regjeringen nå i praksis faser ut alt som har med sammensatte lærevansker fra Statpeds ansvarsområde, slik at Statped i praksis reduseres til å gi tjenester innen syn, hørsel og ervervet hjerneskaide.

Norsk Tourette Forening

Frankendalsveien 97

3274 Larvik

Tlf: 31 41 10 55

e-post: post@touretteforeningen.no

Foretagsregisteret: NO 980 743 438

NTF har lenge etterlyst bedre og mer omfattende kompetanse om spesialpedagogikk ved nevroutviklingsforstyrrelser generelt og TS med komorbide tilstander spesielt. NTF har ikke tro på at kommunene (herunder både skoler og PPTer) vil være i stand til å gi nødvendig tilrettelegging for vår gruppe. NTF er derfor svært bekymret for hva en slik avkortning av Statpeds ansvar kan medføre, og vil sterkt advare mot å iverksette tiltak som svekker sentralisert ansvar uten at man er sikker på at det finnes tilstrekkelig desentralisert kompetanse.